

Apurahojen ja tuen hakeminen - neuvoja nuorelle tutkijalle

Brita Stenius-Aarniala ja Krister Höckerstedt

Etkö saanut rahaa viime kerralla? Tunnetko itsesi syrjityksi ja väärinymmärretyksi? Syy hakemuksen hylkäämiseen voi olla se, että päättäjät eivät löytäneet hakemuksestasi sitä tietoa, mitä he olisivat tarvinneet myönteistä päätöstä varten.

Ei ole helppoa kirjoittaa hakemusta niin, että lukija ymmärtää tutkimushankkeen, saa siitä riittävästi tietoa ja vakuuttuu siitä, että hakija on tuen arvoinen. Valmiit kaavakkeet helpottavat jonkin verran kirjoittamista, mutta projekti täytyy lisäksi osata "myydä" selkeällä ja hyvällä tutkimussuunnitelmalla. Esitämme tässä artikkelissa tavallisimpia hakemuksissa olevia virheitä ja yritämme opastaa erityisesti kokematon tutkijaa saavuttamaan toivotun apurahan - mutta myös asemansa jo vakiinnuttanut tutkija voi hyötyä ehdotuksistamme.

Yleistä

Lue läpi apurahasäätiön säännöt. Monilla apurahojen jakajilla on erityiset kaavakkeet verkossa tai paperilla. Käsini täytetty hakemus EI herätä luottamusta.

Tutkimussuunnitelma

Hakemuskavake täytetään ja tutkimussuunnitelman yhteenveto kirjoitetaan yleensä kotimaisella kielellä. Ota selvää, mitä kieltä tulee käyttää tutkimussuunnitelmassa. Pidä erityisesti huolta siitä, että kieli on hyvää, ja pyydä tarpeen vaatiessa asiantuntijaa tarkistamaan tekstisi. Ajan tasalla olevasta englanninkielisestä tutkimussuunnitelmasta on aina hyötyä. Hyödyt terminologiasta ja sanankäänteistä, kun kirjoitat aiheesta julkaisua.

Tee hakemuksen alkuun lyhyt yhteenveto tutkimussuunnitelmasta. Käytä runsaasti aikaa yhteenvetoon huolelliseen pohtimiseen. Tee siitä yksinkertainen, niin että myös toisen tutkimusalan asiantuntija ymmärtää sisällön. Ota mallia kongressijulkaisujen ja lääketieteellisten lehtien lyhennelmistä. Tee tutkimussuunnitelmaan selkeä jaottelu käyttäen alaotsikoita, jotta lukija saa helposti yleissilmäyksen sisällöstä. Älä unohda sivujen numerointia. Muista saattaa tutkimussuunnitelma ajan tasalle jokaiseen hakemukseen, niin että kirjoitukseen ei jää roikkumaan esimerkiksi vanhoja vuosilukuja. Jos apurahaa haetaan väitöskirjan osatyöhön, on hyvä esittää minkälaiseksi väitöskirjan kokonaisuus on suunniteltu, jos kokonaisuunnitelma on jo olemassa. Voit saada tukea pienemmällekin projektille. Keskustele ohjaajasi kanssa, jonka myös tulee olla vastuussa hakemuksesta.

Johdanto

Esitä tutkimuksen tausta johdannossa, joka ei saa olla liian pitkä, mutta vastaa kysymykseen ”Miksi te tutkitte tätä?”. Tee myös lyhyt yhteenveto tutkimusaiheen olennaisesta kirjallisuudesta. Rajoita viiteluettelo noin 15 viitteeseen. Säästä jo nyt kaikki eripainokset ja viiteluettelot tulevia tarpeita varten.

Tutkimuksen tarkoitus

Määrittele tutkimuksen päämäärä. Mihin kysymyksiin etsit erityisesti vastausta? Usein vaikuttaa siltä, että tutkimuksen päämäärä määritellään vasta sitten, kun tulokset ovat saatavilla, eli tutkija heittää veteen suuren verkon ja katsoo, mitä siihen jää kiinni. Tämäkään tutkimustapa ei ole väärin, mutta on olennaista, että kerrot suunnitelmastasi rehellisesti. Kerro, mitä tiedät muualla tehtävistä samantapaisista tutkimuksista, ja kuinka oma suunnitelmasi eroaa niistä.

Menetelmät

Kuvaa menetelmät niin yksinkertaisesti kuin mahdollista. Lukijalla ei välttämättä ole kaikkia lääketieteellisiä tietoja, joita tarvitaan monimutkaisten menetelmien ja erikoistermien ymmärtämiseksi. Jos menetelmä on vanha ja vakiintunut, sitä ei tarvitse selittää, mutta jos se on uudehko, kuvaa se lyhyesti. Jos käytät aivan uusia menetelmiä, kuvaa ne yksityiskohtaisesti. Kerro, kuka tai ketkä työryhmässäsi hallitsevat menetelmät, ja jos kyse on jostakin aivan uudesta, mistä se on saatu tai missä se on opeteltu. Esimerkiksi: NN, joka on äskettäin palannut tutkimusvierailulta Harvardista, vastaa xx:n määrittämisestä pleuranesteestä. Jos menetelmä on ryhmäsi kehittämä, sinun täytyy kuvata sen luotettavuus.

Määrittele tutkimuksesi päätetapahtumat, mahdollisesti ensisijaiset ja toissijaiset. Jos esimerkiksi aiot verrata FEV1- ja PEF- arvoja kahden ryhmän välillä, tai ennen interventiota ja sen jälkeen, ne ovat ensisijaisia päätetapahtumia. Toissijaiset päätetapahtumat ovat muita seikkoja, joita aiot mitata, mutta joiden mittaaminen voi olla vähemmän tarkkaa, esimerkiksi elämänlaatu tai potilaan oma arvio oireista VAS-asteikolla.

Määrittele myös ns. sekoittavat tekijät, eli seikat, jotka voivat mahdollisesti vaikuttaa tuloksiin ja vähentää niiden luotettavuutta. Kerro, kuinka niitä aiotaan mitata ja kuinka niiden vaikutus pyritään minimoimaan. Jos esimerkiksi mittaat astmalääkityksen tehoa PEF-seurannan tai toistuvien FEV1-mittausten avulla, allergenialtistus ja hengitystieinfektiot tulevat vaikuttamaan joidenkin potilaiden mittaustuloksiin. Jos näitä tekijöitä ei oteta huomioon, tutkimustulokset ovat epäluotettavia.

Jos käytät koehenkilöitä, kerro, kuinka henkilöt on valittu, mitä tietoja heille on annettu ennen tutkimusta, ja kuinka aiot huolehtia yhteistyöstä tutkimuksen aikana.

Tilastollisia näkökohtia

Jos et ole tilastotieteen asiantuntija, konsultoi ensin asiantuntijaa. Esitä minkälainen on tutkimusmateriaali, kuinka sen suuruus on valittu ja kuinka tutkimuksen tilastollinen voima on laskettu. On hyvä, jos viittaat kirjallisuuteen ja käyttämiisi asiantuntijoihin.

Tutkimuksesi merkitys

Selitä, miksi tutkimushanke on toteutettava. Onko todennäköistä, että tutkimuksesi antaa vastauksen esitettyihin kysymyksiin? Mihin tulokset voivat johtaa ja mitä hyötyä niistä (parhaassa tapauksessa) voidaan saada?

Tutkimuksen tämänhetkinen tilanne ja aikataulu

Kuinka pitkälle olet päässyt? Onko kyseessä rekisteröity väitöskirjatyö, kuinka monta yhteenvetoa ja/tai osajulkaisua on painettu, hyväksytty lehteen, lähetetty julkaistavaksi, on valmiina käsikirjoituksina? Ne, jotka arvioivat tutkimustasi, kiinnittävät huomiota tutkimuksen etenemiseen. Jos tutkimus on junnannut paikoillaan, kerro, mistä se johtuu. Apurahatoimikuntien jäsenet eivät ole tunteettomia, vaan ymmärtävät, että esimerkiksi sairaus, raskaus tai henkilökohtaiset vaikeudet voivat vaikuttaa tutkimuksen edistymiseen. Halutessasi voit esittää tarkemmin, mikä on haitannut työtäsi. Voit myös pyytää todistuksen työsi ohjaajalta. Apurahatoimikunnalla on vaitiolovelvollisuus.

Esitä tutkimukselle realistinen aikataulu ja yritä pysyä siinä.

Eettiset näkökohdat ja luvat

Eettisten toimikuntien lupien tulee olla valmiina, kun jätät apurahahakemuksen. Liitä mukaan kopiot toimikuntien päätöksistä. Useimmilla eettisillä toimikunnilla on kirjalliset ohjeet ja neuvot. Luvan saamista helpottaa se, että luet ohjeet hyvin tarkasti ja täytät vaaditut edellytykset. Mieti ja määrittele ne mahdolliset fyysiset ja psyykkiset haitat, joille potilaasi, koehenkilösi tai koe-eläimesi saattavat altistua. Selitä, kuinka minimoit vaarat, kuinka tutkimussuunnitelma ja otetut näytteet säilytetään tai tuhotaan, ja kuinka koehenkilöihin tai heidän perheisiinsä pidetään yhteyttä. Liitä mukaan kopiot kaikesta kirjallisesta informaatiosta, mitä potilaille tai koehenkilöille annetaan.

Työryhmän esittely

Kuuaa, kuinka työt ja vastuut aiotaan jakaa ja perustele ne esimerkiksi kertomalla, että NN on erikoistunut psykiatriaan, YY epidemiologiaan jne. Poikkitieteellisyys ja kansainvälinen yhteistyö on ansio, samoin yhteydet muihin oman maan yliopistoihin. Yhteistyö säästää resursseja: välttää päällekkäisen tutkimuksen tai samojen menetelmien pystyttämisen useisiin paikkoihin.

Koulutuspotentiaali

Tutkimuksen koulutuspotentiaali on seikka, jolle apurahatoimikunnat antavat usein paljon arvoa, etenkin jos asemansa vakiinnuttaneet tutkijat hakevat apurahaa. Mitä enemmän nuoria tutkijoita on mukana tutkimushankkeessa, eli mitä useampia lopputöitä tai väitöskirjoja hankkeesta todennäköisesti syntyy, sitä suurempi on koulutuspotentiaali.

Kuka hakee apurahaa - minä itse vai ohjaajani?

Useiden säätiöiden mielestä on parasta, että nuori tutkija jättää oman hakemuksensa, kun taas toiset kehottavat vanhempia tutkijoita hakemaan rahaa tulevan väittelijän puolesta. Ensimmäisessä tapauksessa esitele itsesi niin hyvin kuin mahdollista, äläkä liitä mukaan esimerkiksi ohjaajasi CV:tä. Jälkimmäisessä tapauksessa pidä huoli siitä, että ohjaajasi saa kaikki tarvitsemansa tiedot, siististi esitettynä ja hyvissä ajoin.

Monet apurahatoimikunnat antavat arvoa suosituksille. Suosituksen kirjoittaa tavallisesti ohjaaja tai muu johtavassa asemassa oleva henkilö, joka tuntee sinut ja tutkimushankkeesi.

Rahoitussuunnitelma

Yritä arvioida kustannukset realistisesti, rehellisesti ja tarkasti. Ilmoita, mitä rahoituslähteitä ja apuvoimia sinulla on: muita apurahoja, EVO-rahoja, laitoksen omia rahoja, virkailijoiden tai sihteerien apua. Esitä tutkimushankkeen koko rahoitussuunnitelma, ja kerro, kuinka nyt haettavat rahat käytettäisiin. Jos säätiö joutuu antamaan anottua pienemmän summan, yksityiskohtainen budjetti helpottaa rahoituspäätöksen tekoa. Lue tarkkaan säätiön periaatteet siitä, mitkä menot hyväksytään, koska siinä voi olla eroja. Osa säätiöistä ei rahoita esimerkiksi matkoja tai tietokoneita. Vaikuttaa epärehelliseltä, jos summat on esitetty yläkanttiin, tai jos rahaa haetaan ”kuluihin” tai sellaiseen materiaalin tai palveluihin (esimerkiksi postitus), joita laitos tarjoaa tutkijalle. Ota selvää, minkä suuruinen summa on säätiön mielestä kohtuullinen kuukausipalkka (netto) asemassasi olevalle akateemiselle henkilölle. Hakemuksen tässä kohdassa voit kerrata täsmällisesti, mitä aiot ehtiä tehdä tutkimusvapaan aikana.

Muu tuki

Aikaisempi tuen saaminen lasketaan ansioksi, ja se täytyy mainita uudessa hakemuksessa. Selitä lyhyesti rahoitussuunnitelmaan viitaten, kuinka aikaisemmat rahat on käytetty. Esitä myös ne muualle jättämäsi apurahahakemukset (erityisesti tähän tutkimushankkeeseen liittyvät), joita ei ole vielä käsitelty. Jos et mainitse näitä seikkoja, ja ne kuitenkin tulevat ilmi, jäät tällä kerralla erittäin todennäköisesti vaille tukea. Apurahasäätiöt ovat hyvin verkostoituneet ja ne ottavat huomioon toistensa päätökset.

Tutkijavierailu ulkomaille

Apurahatoimikunnat suhtautuvat yleensä myönteisesti siihen, että tutkija lähtee maailmalle oppimaan uusia menetelmiä ja tutustumaan kansainväliseen tutkimusilmapiiriin. Tutkimussuunnitelman lisäksi tarvitset kutsun aiotusta vierailupaikasta. Perustuuko tutkimusprojekti aikaisempaan tutkimukseesi vai onko kyseessä uusi suunnitelma? Aiotko opetella uuden menetelmän Suomessa tehtävää tutkimustasi varten? Kun arvioit matkojen ja oleskelun kustannuksia, ole kohtuullinen: ei siis kalleimpia mahdollisia matkoja eikä ison asunnon vuokraa vierailukaupungin keskustassa.

Oma CV:si

Tässä sinun täytyy myydä itsesi! Helsingin yliopiston kotisivuilta löydät ohjeet, kuinka oma ”portfolio” kirjoitetaan ja ylläpidetään. Pidä huoli, että se on aina ajan tasalla ja että löydät ne paperit, joista voi tarvita kopioita. Ansioluettelo kannattaa säilyttää tietokoneella. Apurahatoimikunnat haluavat yleensä tietää olennaisimmat seikat: syntymäaika ja -paikka, siviilisäätty, koulutus, aiemmat työpaikat, tieteelliset saavutukset.

län ei tarvitse olla ongelma, mutta jos joku pohtii, miksi olet alkanut tutkimuksen myöhäisessä vaiheessa, voi selityksen esittäminen olla hyödyksi: kliininen työskentely, työ kehitysmaissa, perhesyyt ym.

Ammatillinen koulutus ja tutkimusura kannattaa esittää tarkasti. Joidenkin säätiöiden mielestä loppututkinnon suorittanut henkilö on varmempi avustuskohde kuin esimerkiksi kandidaatti, kun taas toiset ovat sitä mieltä, että tutkimus tulee aloittaa mahdollisimman aikaisin. Jos kuulut asemansa vakiinnuttaneeseen tutkimusryhmään, iällä tai koulutusasteella ei ole niin suurta merkitystä. Nuorelle tutkijalle on aina etu, jos tutkijakoulutus on aloitettu ja työ on rekisteröity väitöskirjatyöksi.

Anna itsestäsi niin hyvä kuva kuin mahdollista! Mainitse stipendit ja palkinnot, kerro esitelmistä ja muusta opetuskokemuksesta, tuottamastasi oppimateriaalista, toiminnastasi yhdistyksissä ja yhteisöissä, ja viimeksi, mutta ei vähiten tärkeänä, tieteellisestä aktiivisuudestasi.

Järjestele julkaisusi hyvin. Mikään ei ärsytä apurahatoimikuntaa niin paljon kuin luettelo, jossa alkuperäisjulkaisut, katsaukset, yleistajuiset lääketieteelliset kirjoitukset ja eri kielillä toistetut julkaisut on lueteltu sikin sokin numerojärjestyksessä. Siitä saa vaikutelman, että apurahan hakija yrittää salata sen, että hän ei ole saanut kovin paljon aikaan tutkimuksen alalla. Julkaisujen järkevä jaottelu antaa rehellisen kuvan hakijasta, eikä tieteellistä työtä mitata vain julkaisujen määrällä vaan laadun perusteella. Asemansa vakiinnuttaneiden tutkijoiden ei pidä esittää pitkiä kertomuksia tekemisistään, mutta aloittelijan tekemä hyvä yhteenveto voi osoittaa, että hän ansaitsee tukea.

Yleensä ei ole tarpeen lähettää todistuksia CV:ssä mainituista seikoista, eikä myöskään julkaisujen eripainoksia, mutta niiden täytyy luonnollisesti olla tarvittaessa saatavilla. Joskus edellytetään, että kaksi aineistosi tuntevaa henkilöä todistaa CV:n oikeaksi.

Vuosiraportti

Apurahatoimikunta olettaa, että käytät saamasi rahat hakemuksessa esittämälläsi tavalla. Tästä halutaan raportti kerran vuodessa. Kuvaa, kuinka rahat on käytetty, ja pidä huoli siitä, että dokumentaatio on tarvittaessa saatavilla. Suuret apurahat sijoitetaan tavallisesti laitoksen erilliselle tilille. Tällöin sinun ei tarvitse huolehtia kirjanpidosta, joka tehdään keskitetysti. Yksityisten säätiöiden pieniä apurahoja saa ottaa vastaan yksityisesti. Tutkimusvapaata varten saadun apurahan voi tallettaa tavalliselle pankkitilille, ja sinun tulee vain osoittaa kirjallisesti, että olet ollut virkavapaalla.

Jos apuraha käytetään muuhun kuin oman talouden ylläpitoon, on viisainta avata erillinen pankkitili tätä varten. Pidä huoli, että tilitiedot ovat ajan tasalla. Älä koskaan "lainaa" rahaa tältä tililtä muihin tarkoituksiin! Jos maksat palkkaa toiselle henkilölle, toimit työnantajana ja sinun täytyy huolehtia sosiaaliturvamaksujen ym. maksamisesta säädetyllä tavalla. Veroviranomaiset ja päälliköt voivat antaa neuvoja näissä asioissa.

Jos rahaa on tutkimuskauden jälkeen jäljellä, sinun täytyy esittää miksi näin on ja kuinka loppurahat on suunniteltu käytettäväksi. Jos haluat käyttää apurahan muuhun kuin hakemuksessa ilmoitettuun tarkoitukseen, perustele se ja pyydä lupaa muutokseen. Yleensä pienet poikkeamat suunnitellusta rahankäytöstä hyväksytään. Osa säätiöistä sallii sen, että apurahan hakija siirtää jäljelle jääneen summan käytettäväksi seuraavana vuonna. Tarkka kirjanpito helpottaa apurahan myöntäjälle tehtävän vuosiraportin tekoa.

Voit tarvita kaikkia tietoja myös veroilmoituksen yhteydessä, sillä veroviranomaiset haluavat tiedot saaduista apurahoista, vaikka summa alittaisikin sen määrän, mitä saa ottaa vastaan verovapaasti vuoden aikana. Taiteilija-apurahan kuukausipalkka antaa viitettä tämän summan suuruudesta.

Kirjallisuus

Kohti karonkkaa. Kristiina Patja, Ilpo Huhtaniemi, Elina Ikonen, Kimmo Kontula (toim.)
Tilattavissa Duodecimista.

Pris- och stipendienämnden: Handledning för dem som söker forskningsunderstöd. Finska Läkarsällskapet. Voi hakea seuran kansliasta tai osoitteesta: <http://www.fl.s.fi>

Sven Hernberg kirjassa Epidemiologia ja työterveys, Työterveyslaitos, Helsinki 1998.
Kap.10. Tutkimuksen suunnittelu: tutkimuspöytäkirja. sid. 281-300.

Tutkijakoulu. Erikoisnumero Duodecim 1995: 111 (19) 1811-1901

Ihmiseen kohdistuvat kliiniset lääketutkimukset: [Lääkelaitoksen määräys 2/2004](#)